

України від 15.03.2022 № 2129-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2129-20#Text>

9. Чепурний В. Виконавче провадження в умовах війни: нові виклики і давні проблеми. URL: <https://pravo.ua/vykonavche-provadhennia-v-umovakh-viiny-novi-vyklyky-i-davni-problemy/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-374-6-19>

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПЕРВИННОГО ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

Куркула А. Г.

*аспірант кафедри цивільного,
адміністративного та фінансового права
Класичного приватного університету
м. Запоріжжя, Україна*

Для виходу на міжнародний рівень фінансової безпеки, особливо в частині вдосконалення механізмів фінансового моніторингу, з метою протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, створена та постійно вдосконалюється відповідна нормативно-правова база. Встановлені Європейським союзом стандарти є основними орієнтирами в удосконаленні державної системи фінансового моніторингу України.

Актуальність проблеми щодо вдосконалення функціонування системи суб'єктів первинного фінансового моніторингу пов'язана перш за все із наявною сталою корупцією серед посадовців усіх рівнів та учасників господарських відносин, що існує з часів проголошення незалежності України. Через постійне відмивання великих капіталів та існуючий високий рівень корупції, не використовується наявний економічний потенціал для розвинення держави та відповідно, населення України.

У зв'язку з інтенсивним розвитком фінансових інструментів та зростанням міжнародних господарських взаємовідносин, з метою запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, до суб'єктів первинного фінансового моніторингу наразі відносяться не тільки відповідні державні органи (Державна податкова служба України, Національне

антикорупційне бюро України), на які покладені наглядові та контрольні функції, відповідно до умов чинного законодавства України, але й звичайні учасники господарсько-правових відносин: фізичні особи, що провадять незалежну професійну діяльність (приватні нотаріуси, адвокати, аудиторі) юридичні особи, фізичні особи-підприємці, до компетенції яких належить здійснення господарсько-правових операцій з майном [3].

Проте, незважаючи на позитивні зрушення щодо вдосконалення української системи фінансового моніторингу, в тому числі набрання чинності Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» 28 квітня 2020 року, яким фактично розпочато активне вдосконалення роботи державних органів та удосконалено процес протидії злочинності у фінансовій сфері, через збільшення податкового навантаження, бізнес продовжує «уходити в тінь», що свідчить про недостатню ефективність існуючої системи фінансового моніторингу.

Правочини, що стосуються майнових прав та об'єктів нерухомості, також фактично знаходяться поза фінансовим моніторингом до моменту здійснення розрахунків через банківську установу. Окрім цього, слід зазначити, що а ні надавачі юридичних чи бухгалтерських послуг, а ні нотаріуси та ріелтори не достатньо обізнані про свій обов'язок здійснювати первинний фінансовий моніторинг, не зацікавлені та не вмотивовані. Фінансові операції, що пов'язані із наданням адвокатських, аудиторських чи бухгалтерських послуг, фактично знаходяться поза фінансовим моніторингом, оскільки у більшості випадків розрахунки за такі послуги проходять повз банківські установи [4].

Проблеми ефективності системи фінансового моніторингу і недостатньому рівні залучення суб'єктів первинного фінансового моніторингу в сучасних умовах є важливим та нагальним завданням для держави.

Об'єктивний та достовірний моніторинг, який є сукупністю заходів, що вживаються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії, що включають проведення державного фінансового моніторингу та первинного фінансового моніторингу, забезпечує належний рівень національної безпеки держави, що будується на фінансовій та економічній безпеці, залежить від розвитку національної системи фінансового моніторингу.

Вимоги Директиви Європейського Парламенту та Ради Про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму № (EU)2015/849 від 20.05.2015 р. [1] та Регламенту Європейського Парламенту та Ради Про інформацію, що супроводжує грошові перекази № (EU)2015/847 від 20.05.2015 р. [2]

є обов'язковими для застосування членами Європейського союзу (ЄС) та державами, що мають на меті приєднання до ЄС. Наближення нормативно-правової бази України до зазначених вимог та положень, а також імплементацію настанов FATF (це міжурядовий орган, завданням якого є розробка і сприяння стратегії боротьби з відмиванням грошей як на національному, так і на міжнародному рівні. Таким чином, Група з розробки фінансових заходів є «органом формування стратегії», діяльність якого спрямована на формування необхідної політичної волі для здійснення реформування національного законодавства та регуляторної системи з метою боротьби з відмиванням грошей), є значним кроком у розвитку національної системи фінансового моніторингу.

Спільна робота банків та Уряду України з міжнародними організаціями, такими як FATF, сприяє розробці та впровадженню єдиної системи стандартів в контексті первинного фінансового моніторингу. Встановлення загальних принципів та правил а також запровадження дієвих санкцій за порушення вимог спеціального законодавства, дозволяє уніфікувати підходи до виявлення та запобігання фінансовим злочинам а також підвищувати рівень зацікавленості суб'єктів первинного фінансового моніторингу щодо дотримання вимог спеціального законодавства. Це сприяє покращенню якості фінансового моніторингу на глобальному рівні та створює ефективну систему міжнародного співробітництва в цій сфері [5, с. 202].

Таким чином, з метою вдосконалення національної системи фінансового моніторингу та недопущення використання суб'єктами фінансового моніторингу інструментів відмивання грошей та фінансування тероризму, окрім власних законотворчих напрацювань, є необхідність імплементація рекомендацій FATF і MONEYVAL (Комітеті експертів Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму) та імплементація в законодавство України Директив Європейського Союзу у сфері протидії легалізації коштів отриманих злочинним шляхом та фінансуванню тероризму. З метою ефективної реалізації зазначених нормативно-правових актів, їх зміст повинен мати не факультативний та рекомендаційний характер, а бути максимально конкретизованим, однозначним і бути обов'язковим для виконання всіма визначеними суб'єктами фінансового моніторингу.

Література:

1. Про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму: Директива Європейського Парламенту та Ради від 20 трав. 2015 р. № (EU)2015/849. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_037-15#Text (дата звернення: 04.01.2024).

2. Про інформацію, що супроводжує грошові перекази: Регламент Європейського Парламенту та Ради від 20 трав. 2015 р. № (EU)2015/847. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_040-15#Text(дата звернення: 04.01.2024).

3. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06 груд. 2019 р. № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#n167> (дата звернення: 18.02.2024).

4. Дропа Я.Б., Тесля С.М., Піхоцька М.Р. Розвиток системи фінансового моніторингу як складової частини формування ефективного контролю й безпеки в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2021. № 37. С. 35–43.

5. Мельник О.П., Божук І.І. Тенденції розвитку фінансового моніторингу в Україні та світова практика. *Правові новели*. Херсон, 2020. № 10. С. 200–206.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-374-6-20>

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ З БАНКІВСЬКОЮ СИСТЕМОЮ

Куркула А. Г.

*аспірант кафедри цивільного,
адміністративного та фінансового права
Класичного приватного університету
м. Запоріжжя, Україна*

Зважаючи на важливість забезпечення фінансової стабільності та ефективного контролю за фінансовими операціями, питання взаємодії Державної служби фінансового моніторингу з банківською системою є надзвичайно актуальною. Підвищення обізнаності та ефективності в цій сфері може значно зменшити ризики фінансової небезпеки та злочинності. Крім того, в умовах зростаючої глобалізації і цифровізації фінансових ринків, співпраця між державним комітетом та банківською системою стає ще більш актуальною, оскільки зловживання може відбуватися через різноманітні міжнародні канали. Актуальним є питання імплементації частин норм міжнародного права, які з